

Funkcjonowanie młodzieżowych ośrodków wychowawczych i młodzieżowych ośrodków socjoterapii zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa

Warszawa; 13 maja 2014 r.

Kuratorium Oświaty w Warszawie

Podstawowe akty prawne dotyczące funkcjonowania MOW i MOS.

- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o **systemie oświaty** (t.j. Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.).
- ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. - **Karta Nauczyciela** (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 191).

Kuratorium Oświaty w Warszawie

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2003 nr 6, poz. 69 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz. U. z 2014 r., poz. 392);

Kuratorium Oświaty w Warszawie

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach (Dz. U. z 2012 r. Nr 109, poz. 631).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie ramowych statutów placówek publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 52, poz.466).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem (Dz. U. Nr 26, poz. 226).

Kuratorium Oświaty w Warszawie

Podstawowe akty prawne dotyczące funkcjonowania tylko MOW:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o **postępowaniu w sprawach nieletnich** (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 382).
- Ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o **środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej** (Dz. U. z 2013 r., poz. 628 z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym (Dz. U. z 2011 r. Nr 296, poz.1755).

USTAWA O POSTĘPOWANIU W SPRAWACH NIELETNICH

Art. 6. Wobec nieletnich sąd rodzinny może:

ust. 9 orzec umieszczenie w młodzieżowym ośrodku wychowawczym.

Art. 3.

§ 1. W sprawie nieletniego należy kierować się przede wszystkim jego dobrem, dążąc do osiągnięcia korzystnych zmian w osobowości i zachowaniu się nieletniego oraz zmierzając w miarę potrzeby do prawidłowego spełniania przez rodziców lub opiekuna ich obowiązków wobec nieletniego, uwzględniając przy tym interes społeczny.

§ 2. W postępowaniu z nieletnim bierze się pod uwagę osobowość nieletniego, a w szczególności wiek, stan zdrowia, stopień rozwoju psychicznego i fizycznego, cechy charakteru, a także zachowanie się oraz przyczyny i stopień demoralizacji, charakter środowiska oraz warunki wychowania nieletniego.

Art. 12. W razie stwierdzenia u nieletniego upośledzenia umysłowego, choroby psychicznej lub innego zakłócenia czynności psychicznych bądź nałogowego używania alkoholu albo innych środków w celu wprowadzenia się w stan odurzenia, sąd rodzinny może orzec umieszczenie nieletniego w szpitalu psychiatrycznym lub innym odpowiednim zakładzie leczniczym. **Jeżeli zachodzi potrzeba zapewnienia nieletniemu jedynie opieki wychowawczej, sąd może orzec umieszczenie go w młodzieżowym ośrodku wychowawczym (...).**

Art. 65.

§ 1. Wykonywanie środków wychowawczych ma na celu wychowanie nieletniego na świadomego i uczciwego obywatela i odbywa się z uwzględnieniem wskazań nauki i doświadczeń pedagogicznych.

§ 2. Działalność wychowawcza powinna zmierzać przede wszystkim do wszechstronnego rozwoju osobowości i uzdolnień nieletniego oraz do kształtowania i utrwalania w nim społecznie pożądanej postawy i poczucia odpowiedzialności, tak by był on odpowiednio przygotowany do społecznie użytecznej pracy.

Prawidłowe oddziaływania resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne.

§ 3. Wykonywanie środków powinno doprowadzić także do prawidłowego spełniania przez rodziców lub opiekuna ich obowiązków wobec nieletniego.

§ 4. Do wykonywania środków można włączyć również organizacje młodzieżowe i inne organizacje społeczne.

Współpraca z rodzicami/prawnymi opiekunami wychowanka.

Art. 66.

§ 1. Organizacja i system wychowawczy w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych powinny zapewniać możliwość indywidualnego oddziaływania na nieletnich odpowiednio do ich osobowości i potrzeb wychowawczych.

§ 2. Ośrodki, o których mowa w § 1, zapewniają w szczególności nauczanie ogólnokształcące i zawodowe, działalność kulturalno-oświatową i sportową, działalność mającą na celu rozwijanie aktywności społecznej nieletnich i wdrożenie ich do pracy społecznie użytecznej, a także dostęp do świadczeń zdrowotnych.

Konieczność funkcjonowania szkoły w młodzieżowym ośrodku wychowawczym.

§ 3. Korespondencja nieletniego umieszczonego w ośrodku, z wyjątkiem korespondencji z organami państwowymi i samorządowymi, w szczególności z Rzecznikiem Praw Obywatelskich i z Rzecznikiem Praw Dziecka oraz organami powołanymi na podstawie ratyfikowanych w drodze ustawy przez Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych dotyczących ochrony praw człowieka, **może być kontrolowana** przez dyrektora ośrodka, bądź przez upoważnionego przez niego pracownika pedagogicznego, **wyłącznie w przypadkach powzięcia uzasadnionego podejrzenia, iż zawiera ona treści godzące w porządek prawny, bezpieczeństwo ośrodka, w zasady moralności publicznej bądź może wpłynąć niekorzystnie na przebieg toczącego się postępowania lub resocjalizacji nieletniego.**

Przestrzeganie praw dziecka i ucznia/wychowanka.

§ 4. Dyrektor ośrodka może ograniczyć lub zakazać kontaktów nieletniego z osobami spoza ośrodka dla nieletnich wyłącznie w przypadku, gdy kontakt ten stwarzałby zagrożenie dla porządku prawnego, bezpieczeństwa ośrodka bądź może wpłynąć niekorzystnie na przebieg toczącego się postępowania lub proces resocjalizacji nieletniego.

Przestrzeganie praw dziecka i ucznia/wychowanka.

Art. 66a.

§ 1. Nieletni ma prawo do wykonywania praktyk religijnych i korzystania z posług religijnych oraz bezpośredniego uczestniczenia w nabożeństwach odprawianych w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich w dni świąteczne, słuchania nabożeństw transmitowanych przez środki masowego przekazu, a także do posiadania służących do wykonywania praktyk religijnych ksiązek, pism i przedmiotów.

§ 2. Nieletni ma prawo do uczestniczenia w prowadzonym w ośrodkach nauczaniu religii, działalności charytatywnej lub społecznej kościoła lub innego związku wyznaniowego, a także do spotkań indywidualnych z duchownym kościoła lub innego związku wyznaniowego, do którego należy. Duchowni ci mogą odwiedzać nieletnich w pomieszczeniach, w których przebywają.

§ 3. Miejsce, sposób i czas uczestniczenia w lekcjach religii i organizowania innych form życia religijnego dyrektor ośrodka.

Prawo do wolności religijnej

Art. 70b. § 1. Jeżeli zachowanie nieletniego wskazuje, że jest on w stanie po użyciu alkoholu lub podobnie działającego środka, **kurator sądowy może zobowiązać nieletniego do poddania się badaniu w celu ustalenia w organizmie nieletniego obecności alkoholu lub innego środka użytego w celu wprowadzenia się w stan odurzenia przy użyciu metod niewymagających badania laboratoryjnego.**

Nie może tego robić placówka – bardzo częste zalecenie Krajowego Mechanizmu Prewencji.

Art. 73.

§ 1. (...) umieszczenie w młodzieżowym ośrodku wychowawczym (...) **ustaje z mocy prawa z chwilą ukończenia przez nieletniego lat 18.**

§ 2. Jeżeli nieletni ukończy lat 18 przed zakończeniem roku szkolnego, sąd rodzinny może przedłużyć na okres do zakończenia roku szkolnego przebywanie w *zakładzie wychowawczym*.

Art. 95a.

§ 1. W razie bezskuteczności środków oddziaływania psychologiczno-pedagogicznego, w przypadkach, o których mowa w art. 11 pkt 1–3, 6, 8, 10 i 12–14 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. poz. 628 i 1165 oraz z 2014 r. poz. 24), wobec nieletniego umieszczonego w młodzieżowym ośrodku wychowawczym można użyć środka przymusu bezpośredniego w postaci siły fizycznej.

Jedyny środek przymusu bezpośredniego, który można zastosować w mow-ach

Art. 11.

Środków przymusu bezpośredniego można użyć lub wykorzystać je w przypadku konieczności podjęcia co najmniej jednego z następujących działań:

- 1) wyegzekwowania wymaganego prawem zachowania zgodnie z wydanym przez uprawnionego poleceniem;
- 2) odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na życie, zdrowie lub wolność uprawnionego lub innej osoby;
- 3) przeciwdziałania czynnościom zmierzającym bezpośrednio do zamachu na życie, zdrowie lub wolność uprawnionego lub innej osoby;

- 6) ochrony porządku lub bezpieczeństwa na obszarach lub w obiektach chronionych przez uprawnionego;
- 8) przeciwdziałania niszczeniu mienia;
- 10) ujęcia osoby, udaremnienia jej ucieczki lub pościgu za tą osobą;
- 12) pokonania biernego oporu;
- 13) pokonania czynnego oporu;
- 14) przeciwdziałania czynnościom zmierzającym do autoagresji.

ustawa z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. poz. 628 i 1165 oraz z 2014 r. poz. 24)

Rozdział 4a

Udzielanie nagród i stosowanie środków dyscyplinarnych wobec nieletnich umieszczonych w schroniskach dla nieletnich i zakładach poprawczych

Warto przeanalizować system nagród i kar w ośrodku i dokonać analogii do zawartych w ustawie rozwiązań.

Umieszczanie w MOW:

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym (Dz. U. z 2011 r. Nr 296, poz.1755).

- **postanowienie sądu,**
- **wskazanie miejsca przez Ośrodek Rozwoju Edukacji – Centralny System Kierowania,**
- **skierowanie starosty właściwego ze względu na miejsce zamieszkania wychowanka do wskazanego ośrodka,**

Kuratorium Oświaty w Warszawie

Umieszczanie w MOW:

- przestanie skierowania i dokumentacji do ośrodka,
- przybycie nieletniego do ośrodka (przywiezienie przez rodziców, Policję),
- przyjęcie nieletniego (zgodnie z przepisami w/w rozporządzenia oraz procedurami obowiązującymi w placówce (zapoznanie z prawami, obowiązkami i zasadami pobytu w ośrodku) ,
- zobowiązanie dla dyrektora ośrodka do uzupełnienia dokumentacji o orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niedostosowanie społeczne (art. 71 b ustawy o systemie oświaty),

Umieszczanie w MOS:

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 z późn. zm.).

W nielicznych przypadkach: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie szczegółowych zasad kierowania, przyjmowania, przenoszenia, zwalniania i pobytu nieletnich w młodzieżowym ośrodku wychowawczym (Dz. U. z 2011 r. Nr 296, poz.1755).

- **wniosek rodziców/prawnych opiekunów,**
- **orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na zagrożenie niedostosowaniem społecznym,**

PODSTAWA DO OBJĘCIA KSZTAŁCENIEM SPECJALNYM W MOS:

Ważne orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez zespół orzekający działający w publicznej poradni psychologiczno – pedagogicznej, w tym w poradni specjalistycznej.

Podstawa prawna:

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) - art. 71b ust. 3.

Umieszczanie w MOS:

- skierowanie starosty właściwego ze względu na miejsce zamieszkania wychowanka do ośrodka (na własnym terenie lub na terenie najbliższego powiatu, w przypadku braku ośrodka),
- przestanie skierowania i dokumentacji do ośrodka,
- przybycie wychowanka do ośrodka,
- przyjęcie wychowanka (zgodnie z procedurami obowiązującymi w placówce (zapoznanie z prawami, obowiązkami i zasadami pobytu w ośrodku)).

Być może jeszcze w pojedynczych przypadkach:

- **postanowienie sądu,**
- **wskazanie miejsca przez Ośrodek Rozwoju Edukacji – Centralny System Kierowania.**

PRACA RESOCJALIZACYJNA/SOCJOTERAPEUTYCZNA

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz. U. z 2014 r., poz. 392).

§ 5. 1. Dla ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego opracowuje się indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny, uwzględniający zalecenia zawarte w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego oraz dostosowany do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, zwany dalej „programem”.

2. Program określa:

- 1) zakres dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia, w szczególności przez zastosowanie odpowiednich metod i form pracy z uczniem/wychowankiem;**
- 2) zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem, w tym w przypadku:**
  - a) ucznia niepełnosprawnego — zakres działań o charakterze rewalidacyjnym,**
  - b) ucznia niedostosowanego społecznie — zakres działań o charakterze resocjalizacyjnym,**
  - c) ucznia zagrożonego niedostosowaniem społecznym — zakres działań o charakterze socjoterapeutycznym;**

3) formy i okres udzielania uczniowi pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz wymiar godzin, w którym poszczególne formy pomocy będą realizowane;

4) działania wspierające rodziców ucznia oraz w zależności od potrzeb zakres współdziałania z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi, placówkami doskonalenia nauczycieli, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży;

5) zajęcia rewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne oraz inne zajęcia, odpowiednie ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe

i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne ucznia, a w przypadku gimnazjum i szkoły ponadgimnazjalnej – także działania z zakresu doradztwa edukacyjno – zawodowego oraz sposób realizacji tych działań;

6) zakres współpracy nauczycieli i specjalistów z rodzicami ucznia/wychowanka w realizacji zadań wynikających z zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.

Program:

- opracowuje zespół nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i specjalistów prowadzących zajęcia z uczniem, po dokonaniu wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia, we współpracy, w zależności od potrzeb, z poradnią psychologiczno – pedagogiczną, w tym poradnią specjalistyczną,
- opracowywany jest na okres wskazany w orzeczeniu, nie dłuższy niż etap edukacyjny,

Kuratorium Oświaty w Warszawie

- opracowuje się w terminie 30 dni od złożenia orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego w ośrodku w ośrodku lub
- 30 dni przed upływem okresu na jaki został opracowany poprzedni program
- otrzymują rodzice, jeśli wystąpią z takim wnioskiem (kopię programu).

Wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia zespół dokonuje nie rzadziej, niż raz w roku, uwzględniając ocenę efektywności pomocy psychologiczno – pedagogicznej udzielanej uczniowi/wychowankowi.

Rodzice:

- mogą uczestniczyć w opracowaniu i modyfikowaniu indywidualnego programu oraz dokonywaniu wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania wychowanka,
- mogą wnioskować o udział w posiedzeniu zespołu lekarza, psychologa, pedagoga lub innego specjalisty,
- ośrodek informuje rodziców o spotkaniach zespołu.

Dla powodzenia zaprojektowanych działań **podstawowe znaczenie ma zasada:**

wszyscy członkowie zespołu wdrażają ustalenia zawarte w indywidualnym programie edukacyjno - terapeutycznym.

Warto więc, by nauczyciele i specjaliści określili, jakie działania podejmą, by pomóc uczniowi - **każdy w zakresie** swojego przedmiotu i swoich zajęć.

Kuratorium Oświaty w Warszawie

Ważne:

Indywidualny programu edukacyjno – terapeutyczny uwzględnia wnioski dotyczące dalszej pracy z uczniem zawarte w prowadzonej przez przedszkole, szkołę i placówkę dokumentacji przebiegu nauczania.

Podstawa prawna:

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2013r., poz. 532).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz. U. z 2014 r., poz. 392).

Ważne:

Dla uczniów/wychowanków z niepełnosprawnością, posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego zapewnia się zajęcia rewalidacyjne w każdym roku szkolnym.

SZKOŁY PODSTAWOWE I GIMNAZJA, W TYM SPECJALNE:

- w oddziałach ogólnodostępnych i integracyjnych – po 2 godz. w tygodniu na ucznia
- w oddziałach specjalnych – po 12 godzin w tygodniu na oddział
- w oddziałach przysposabiających do pracy organizowanych w gimnazjach, w tym w gimnazjach specjalnych dla uczniów niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym – po 2 godz. w tygodniu na ucznia.

Ważne:

Wyjątek stanowią szkoły podstawowe i gimnazja specjalne dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym, w których:

- zapewnia się – 10 godzin w tygodniu na oddział

Zajęcia rewalidacyjne wynikają z posiadanego przez ucznia orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

Zajęcia specjalistyczne są zajęciami organizowanymi w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej.

To różne rodzaje zajęć.

Podstawa prawna do objęcia ucznia pomocą psychologiczno – pedagogiczną:

Rozporządzenie w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

Podstawa prawna do objęcia ucznia zajęciami rewalidacyjnymi:

Rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych.

POMOC PSYCHOLOGICZNO - PEDAGOGICZNA

Podstawa prawna:

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U z 2013, poz. 532).

Kuratorium Oświaty w Warszawie

W szkole

pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana jest:

w trakcie bieżącej pracy z uczniem

w szkole dla dzieci i młodzieży w formie:

- klas terapeutycznych (bez szkół specjalnych)
- zajęć rozwijających uzdolnienia
- zajęć dydaktyczno-wyrównawczych
- **zajęć specjalistycznych:** korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, socjoterapeutycznych oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym
- zajęć związanych z wyborem kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniem kształcenia i kariery zawodowej - w przypadku uczniów gimnazjum i szkół ponadgimnazjalnych
- **warsztatów**
- porad i konsultacji

oraz w placówce w formie:

- zajęć rozwijających uzdolnienia;
- **zajęć specjalistycznych:** korekcyjno-
kompensacyjnych, logopedycznych,
socjoterapeutycznych oraz innych zajęć
o charakterze terapeutycznym;
- porad i konsultacji;

Kuratorium Oświaty w Warszawie

Organizacja pracy ośrodka:

- **zapewnienie bezpieczeństwa wychowankom !**
- realizacja ramowych planów nauczania,
- prawidłowa organizacja zajęć lekcyjnych,
- prawidłowa organizacja zajęć resocjalizacyjnych, socjoterapeutycznych, z zakresu pomocy psychologiczno – pedagogicznej – zajęcia trwają 60 min (poza dydaktyczno – wyrównawczymi i rozwijającymi uzdolnienia),
- prawidłowa realizacja w/w zajęć,

Organizacja pracy ośrodka:

- **przestrzeganie ustalonych zasad, w tym czasu pracy przez nauczycieli,**
- **właściwa organizacja czasu pracy specjalistów,**
- **prawidłowo prowadzona dokumentacja przebiegu nauczania,**
- **zapewnienie dostępu do opieki medycznej,**
- **doskonalenie nauczycieli w obszarach będących największą trudnością w pracy ośrodka - plan doskonalenia,**
- **nadzór pedagogiczny dyrektora ośrodka.**

Kuratorium Oświaty w Warszawie

Dziękuję za uwagę.